

DECIZIE

26 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecători

Valeriu Doagă
Mariana Pitic, Galina Stratulat,
Oleg Sternioală, Iuliana Oprea

examinând recursul declarat de către Asociația de Economie și Împrumut Dănceni, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația de Economie și Împrumut Dănceni împotriva lui Castraveț Anatolii privind încasarea datoriei,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2016,

C O N S T A T Ă :

La data de 17.03.2014, Asociația de Economie și Împrumut Dănceni s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Anatolii Castraveț, solicitând rambursarea împrumutului în sumă de 567141 lei și a dobânzii de depozit în mărime de 250911 lei.

În motivarea acțiunii a indicat că, potrivit contractului de împrumut din 01.02.2008 i-a fost acordat un împrumut pârîtului Anatolie Castraveț în sumă de 567 141 lei pe un termen de 12 luni de zile, cu o dobîndă flotantă între 27-35% anual, care ulterior a fost prelungit pînă la 30.05.2011. Împrumutul urma a fi rambursat lunar în tranșe egale lunare. Pînă în prezent împrumutul n-a fost achitat, formîndu-se o datorie de 567 141 lei și 250 911 lei dobînda de depozit la situația de 30.05.2011. Consideră reclamantul AEÎ Dănceni, că acțiunile pârîtului Anatolie Castraveț contravin clauzei contractuale și legislației în vigoare.

La 01.12.2014, reclamantul AEÎ Dănceni a depus o cerere de concretizare a pretențiilor, solicitînd încasarea din contul pârîtului în beneficiul său a datoriei în sumă de 567141 lei, dobîndeii de depozit în sumă de 250 911 lei și dobîndeii de întîrziere în sumă de 266 780 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriai Ialoveni din 17.12.2014 cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 29.01.2015, AEÎ Dănceni a declarat apel împotriva hotărîrii instanței de fond, solicitînd repunerea în termen a apelului cu admiterea acestuia, casarea hotărîrii primei instanțe și emiterea unei noi hotărîri de admitere a cererii.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 21.04.2015 a fost admisă cererea de repunere în termen a apelului, fiind restituită cauza în prima instanță pentru redactarea hotărîrii motivate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2016 s-a respins apelul declarat de Asociația de Economie și Împrumut Dănceni.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a menționat că, instanța de fond corect a determinat lipsa temeiniciei cererii de chemare în judecată, implicit argumentul apelului care face referire la raportul de expertiză economico-financiară nr. 914 din 30.05.2013, întocmit de CNEJ, nu poate fi reținut și urmează a fi apreciat critic, în condițiile în care nu este prezentat contractul care a stat la baza acordării împrumutului.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 21.06.2016, Asociația de Economie și Împrumut Dănceni a declarat recurs prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2016 și emiterea unei noi hotărîri prin care să fie dispusă restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel într-un alt complet de judecată.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a invocat că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, a încălcat și aplicat greșit normele de drept material și procesual, a fost judecată pricina în absența apelantului fără citarea legală a acestuia.

La data de 11.08.2016, intimatul Castraveț Anatolii a depus referință la recursul înaintat de Asociația de Economie și Împrumut Dănceni, solicitînd respingerea acestuia cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2016.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Asociația de Economie și Împrumut Dănceni a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificînd, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

Conform art. 445 alin (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să-l admită și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit consideră că instanța de apel a judecat apelul cu aplicarea eronată a normelor de drept material, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, eroarea respectivă nu poate fi înlăturată de instanța de recurs.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată că, la 17.03.2014, Asociația de Economie și Împrumut Dănceni s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Anatolii Castraveț, solicitînd rambursarea împrumutului în sumă de 567141 lei și a dobînzii de depozit în mărime de 250911 lei. Ulterior, la 01.12.2014, reclamantul AEÎ Dănceni a depus o cerere de concretizare a pretențiilor, solicitînd încasarea din contul pîrîtului în beneficiul său a datoriei în sumă de 567141 lei, dobîndeii de depozit în sumă de 250 911 lei și dobîndeii de întîrziere în sumă de 266 780 lei.

Instanța de fond a respins ca neîntemeiată acțiunea, soluție menținută de instanța de apel, care a respins apelul declarat de către Asociația de Economie și Împrumut Dănceni.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ilegală decizia instanței de apel, deoarece provine din

interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Astfel, Colegiul constată că instanța de apel a respins cererea de apel înaintată de către Asociația de Economie și Împrumut Dănceni, menținând astfel soluția instanței de fond care a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată a Asociația de Economie și Împrumut Dănceni privind încasarea datoriei, invocând temeinicia acesteia, și netemeinicia celor invocate de apelant cu privire la judecarea pricinii în absența acestora și imposibilitatea prezentării argumentelor suplimentare la fondul cauzei prin prisma constatării faptului că nu este prezentat contractul care a stat la baza acordării împrumutului.

Instanța de recurs consideră o astfel de concluzie eronată din următoarele considerente.

Conform art. 373 alin. (1-2) CPC al RM, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reține Colegiul că, reclamantul AEÎ Dănceni, a explicat atît instanței de fond cît și instanței de apel că a fost în imposibilitate de a prezenta contractul de împrumut din 01.03.2007, din motiv că toate actele au fost ridicate de către organul de urmărire penală și se află la materialele dosarului ca corpuri delictive în cadrul dosarului penal nr. 2012011727. Tot în cadrul dosarului penal nr. 2011011727 a fost efectuată expertiza economico-financiară nr. 914 din 30.05.2013 în care s-a constatat datoria d-lui Castraveț Anatolie față de AEÎ Dănceni și că începând cu 31.03.2011 intimatul nu a mai restituit nici împrumutul și nici nu a achitat vreo diferență de dobîndă. La fel, în cadrul aceluiași dosar penal, Castraveț Anatolie a depus mărturii și a recunoscut că a beneficiat de acel împrumut.

Conform art. 240 CPC al RM, la deliberarea hotărârii instanța judecătorească apreciază probele, determina circumstanțele care au importanța pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii. Conform rigorilor CPC al RM, concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre doar prin probe, hotărârea nu poate fi bazată pe presupuneri despre circumstanțele cauzei. Hotărârea se bazează doar pe dovezile care au fost prezentate de părți și ceilalți participanți la proces în corespundere cu cerințele art. 53-56 CPC al RM privind pertinenta, admisibilitatea și veridicitatea probelor. Or, AEÎ Dănceni a prezentat în instanță toate probele de care a dispus la moment, restul materialelor fiind anexate ca probe în cadrul procesului penal nr. 2012011727.

Reține Colegiul că, reieșind din faptul ca reclamantul AEÎ Dănceni nu dispunea de probe respective, acesta s-a adresat în cadrul judecătoriei Botanica cu o solicitare privind eliberarea copiilor Contractului de împrumut, a declarațiilor intimatului Castraveț Anatolie care confirmă împrumutul sumei menționate în cererea de chemare în judecată, precum și alte probe concludente. Instanța a respins solicitarea respectivă.

Mai reține Colegiul că, AEÎ Dănceni pentru a face rost de probele respective a înaintat un demers în cadrul ședinței de judecată a instanței de fond din 01.12.2014 cu solicitarea de a-i acorda un termen suplimentar pentru a fi prezentate probe suplimentare, demers respins de instanță.

Menționează Colegiul că, contrar reglementărilor legislației procesual civile, instanța de apel nu s-a expus și nu a dezbătut problema solicitărilor apelantului privind prezentarea și reclamarea probelor și a adoptat decizia din 01 martie 2016, recurată, prin care s-a respins apelul și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 17.12.2014.

Conform art. 119 din CPC al RM, (1) probele se adună și se prezintă de către părți și de alți participanți la proces. Dacă în procesul de adunare a probelor apar dificultăți, *instanța poate contribui, la solicitarea părților și altor participanți la proces, la adunarea și prezentarea probelor necesare.* (2) În cererea de reclamare a probei trebuie să fie specificate proba și circumstanțele care ar putea fi confirmate sau infirmate prin acea probă, cauzele ce împiedică dobândirea probei, locul aflării ei. Instanța judecătorească (judecătorul) poate elibera, după caz, la cererea părților sau a altor participanți la proces, un demers pentru obținerea probei. Persoana care deține proba reclamată o trimite nemijlocit în judecată sau o înmânează persoanei care deține demersul pentru a o prezenta în judecată.

Reieșind din cele expuse mai sus, consideră Colegiul că reclamantul a fost lipsit de posibilitatea prezentării probelor care ar confirma temeinicia poziției sale, mai mult, în urma respingerii demersului de a acorda termen pentru prezentarea probelor suplimentare și prin refuzul de a contribui la adunarea și prezentarea probelor necesare, instanțele au încălcat principiul egalității armelor și dreptul la apărare.

Astfel, conchide Colegiul că, reieșind din conținutul deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2016, instanța de apel a omis să constate circumstanțele de fapt ale cauzei, precum și să verifice, contrar prevederilor art. 373 CPC, raporturile juridice dintre părți și alte circumstanțe ale cauzei, așa după cum sunt prezentate acestea în recurs. În special, instanța de apel a omis să verifice legătura causală dintre obiectul Contractul de împrumut din 01.03.2007 și pîrîtul Castraveț Anatolii și nu a asigurat reclamarea probelor, în speță nu a solicitat organului de urmărire penală prezentarea contractului de împrumut.

Or, stabilește Colegiul că, examinarea legăturii cauzale și reclamarea probelor este un element semnificativ și important pentru stabilirea obiectivă a circumstanțelor de fapt.

Prin urmare, indică Colegiul că, demersul apelantului de a i se acorda un termen suplimentar pentru prezentarea argumentelor și probelor suplimentare cu privire la fondul cauzei era justificat și necesar pentru stabilirea adevărului obiectiv.

Conchide Colegiul că, prin nereclamarea probelor și prin neacordarea unui termen solicitat de către reclamant, necesar pentru a prezenta suplimentar instanței panorama integră a cauzei privind complexitatea și legalitatea raportului juridic dintre părți, instanța de judecată a fost în imposibilitate să poată determina obiectiv circumstanțele de fapt și natura raportului juridic.

Din aceste considerente, Colegiul consideră necesar ca cererea de chemare în judecată a Asociației de Economie și Împrumut Dănceni împotriva lui Castraveț Anatolii privind încasarea datoriei, să fie rejudecată din nou de instanța de apel.

Respectiv, reieșind din situația de fapt stabilită și conform normelor de drept material enunțate, instanța de recurs consideră că instanța de apel a interpretat eronat normele cu privire la constatarea circumstanțelor de fapt, administrarea probelor și verificarea raporturilor juridice stabilite în hotărârea primei instanțe.

Astfel, instanța de recurs concluzionează că soluția instanței de apel este ilegală.

Respectiv, Colegiul constată că, instanța de apel nu s-a expus asupra fondului cauzei în complexitatea sa, deoarece a considerat că raporturile juridice stabilite în

hotărîrea primei instanțe, sunt juste, iar în apel nu a dispus examinarea circumstanțelor care nu au fost stabilite de prima instanță, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, și nu a acordat posibilitatea prezentării suplimentare a acestora în instanță de apel de către participanții la proces.

Avînd în vedere cele constatate, întru garantarea tuturor drepturilor procesuale în mod egal tuturor participanților la proces, drept garantat prin prevederile art. 6 CEDO, conducîndu-se de prevederile art. 432 alin. (2) CPC al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, constatînd o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, a conchis admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2016 și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

Ținînd cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DISPUNE:

Se admite recursul declarat de către Asociația de Economie și Împrumut Dănceni.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2016, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația de Economie și Împrumut Dănceni împotriva lui Castraveț Anatolii privind încasarea datoriei și cauza se remite la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Valeriu Doagă

Judecători

Mariana Pitic

Galina Stratulat

Oleg Sternioală

Iuliana Oprea